

FAQ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ กองพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. วัตถุประสงค์และที่มา

๑.๑ พระราชกำหนดนี้วัตถุประสงค์ในการตราอย่างไร

ตอบ เพื่อปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งใช้บังคับมาเป็นเวลานานกว่า ๙๕ ปีให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยปรับปรุงจากอัตราคงที่ให้เป็นอัตราลอยตัวที่มีความใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ และกำหนดให้มีการทบทวนความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวทุก ๓ ปี และเพื่อกำหนดวิธีการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดในหนี้ที่ลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระเป็นงวดให้มีความชัดเจนและเป็นธรรมต่อลูกหนี้ยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใดเจ้าหนี้อาจคำนวณจำนวนดอกเบี้ยผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดแล้วเท่านั้น ไม่อาจคำนวณจำนวนดอกเบี้ยผิดนัดจากต้นเงินที่ยังคงค้างชำระทั้งหมด ตามที่มีการกำหนดไว้ในสัญญาให้สินเชื่อบางประเภทได้

๑.๒ เหตุใดการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในครั้งนี้จึงตราเป็นพระราชกำหนด

ตอบ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ โดยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่สำนักงานฯ เสนอ และมีมติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรต่อไป ต่อมาในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้เสนอว่า การปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และการกำหนดวิธีการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดให้มีความชัดเจนและเป็นธรรมเพื่อช่วยลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งประชาชนทั่วไป จะเป็นมาตรการสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจซึ่งได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวางจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จึงเป็นเรื่องที่สมควรดำเนินการโดยฉุกเฉินรีบด่วน และเป็นกรณีที่จะต้องรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่สมควรตราเป็นพระราชกำหนดตามมาตรา ๑๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสนอดังกล่าว

๒. มาตรา ๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ และบทเฉพาะกาล

๒.๑ อัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้งได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ มีอัตราเท่าใด

ตอบ อัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้ง ตามมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมจากอัตราคงที่ที่ร้อยละ ๗.๕ ต่อปีให้เป็นอัตราลอยตัว ซึ่งในระยะแรกกำหนดไว้ที่ร้อยละ ๓ ต่อปี โดยกระทรวงการคลังมีหน้าที่ทบทวนความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวทุก ๓ ปี และหากมีความจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ก็สามารถเสนอให้มีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเพื่อปรับเปลี่ยนได้ แต่ทั้งนี้ อัตราที่มีการปรับเปลี่ยนจะต้องใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

๒.๒ หากภายหลังมีการตราพระราชกฤษฎีกาปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยแล้ว คู่ความจะต้องนำสืบอัตราดอกเบี้ยตามพระราชกฤษฎีกาหรือไม่

ตอบ คู่ความไม่ต้องนำสืบอัตราดอกเบี้ยที่เปลี่ยนแปลงในภายหลังโดยพระราชกฤษฎีกา เนื่องจากเป็นอัตราที่ศาลรู้ได้เอง^๑

๒.๓ หากคู่สัญญากำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ในสัญญาแล้ว จะได้รับผลกระทบจากการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ นี้ หรือไม่

ตอบ ไม่ได้รับผลกระทบ โดยอัตราดอกเบี้ยที่คู่สัญญากำหนดไว้ในสัญญายังมีผลใช้บังคับต่อไป เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๗ นี้ จะใช้บังคับเฉพาะในกรณีที่คู่สัญญา กำหนดให้มีการเสียดอกเบี้ยระหว่างกันแต่ไม่ได้กำหนดอัตราไว้ หรือกำหนดไว้ในสัญญา ในลักษณะที่ให้ “อัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามกฎหมาย” เท่านั้น

๒.๕ อัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้ง ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ ใช้บังคับตั้งแต่เมื่อใด

ตอบ มาตรา ๖ แห่งพระราชกำหนดฯ กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดฯ ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดฯ ใช้บังคับ ฉะนั้น ในสัญญาที่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยขัดแย้งที่คู่สัญญาได้ทำขึ้นก่อนวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ จึงอาจคิดดอกเบี้ยในอัตราเดิมที่ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ได้ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔ และตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป อัตราดอกเบี้ยในสัญญาดังกล่าวจะลดลงเหลือ

^๑ หนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๑๖/ว ๔๑๑ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๔.

ร้อยละ ๓ ต่อปี ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชกำหนดฯ จะไม่กระทบกระเทือนถึงคดีที่มีการยื่นฟ้องและศาลมีคำพิพากษาไปแล้วก่อนวันที่ พระราชกำหนดฯ ใช้บังคับ ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเดิมและวิธีการคำนวณดอกเบี้ยตาม ที่ ระบุในคำพิพากษาเป็นหนี้ตามคำพิพากษาที่บังคับคดีได้ต่อไป อย่างไรก็ตาม หากคดีนั้น ยังไม่ถึงที่สุด ลูกหนี้ตามคำพิพากษาอาจใช้สิทธิ อุทธรณ์ ฎีกา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง อัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายใหม่ได้^๒

ตัวอย่าง

(๑) นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๔ ครอบคลุมใช้คืนในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ โดยไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญา ไว้โดยชัดแจ้ง เพียงกำหนดให้อัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามกฎหมาย เช่นนี้ อัตราดอกเบี้ย ตามสัญญาที่ นาย ก. ต้องเสียให้แก่ นาย ข. จึงแบ่งได้เป็น ๒ ช่วง ช่วงแรก ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔ เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ส่วนช่วงที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ เสียดอกเบี้ย ในอัตราร้อยละ ๓ ต่อปี

(๒) นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ ครอบคลุมใช้คืนในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ต่อมา นาย ก. ไม่ชำระหนี้ดังกล่าว ให้นาย ข. นาย ข. จึงฟ้องคดีต่อศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๔ ให้นาย ก. ชำระหนี้ให้นาย ข. เช่นนี้ อัตราดอกเบี้ยตามคำพิพากษา ที่จะมีการบังคับคดีต่อทรัพย์สินของ ก. จึงคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยในอัตราเดิมที่ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๓ ตามพระราชกำหนดฯ

๓. มาตรา ๒๒๔ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ และบทเฉพาะกาล

๓.๑ อัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ มีอัตราเท่าใด

ตอบ อัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมจากอัตราคงที่ที่ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ให้เป็นอัตราลอยตัว โดยเท่ากับ อัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๗ บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ ๒ ต่อปี ซึ่งเท่ากับร้อยละ ๕ ต่อปี ในระยะแรก โดยหากอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๗ มีการปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรานี้ก็จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงโดยสอดคล้องกัน

๓.๒ หากคู่สัญญากำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดไว้ในสัญญาแล้ว จะได้รับผลกระทบ จากการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒๔ นี้ หรือไม่

ตอบ ไม่ได้รับผลกระทบ โดยอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่คู่สัญญากำหนดไว้ในสัญญายังมี ผลใช้บังคับต่อไป เนื่องจากคู่สัญญาอาจตกลงให้เจ้าหนี้สามารถเรียกดอกเบี้ยในอัตรา ที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่กำหนดในมาตรา ๒๒๔ ได้ หากเป็นการตกลงที่ ชอบด้วยกฎหมาย

^๒ เพิ่งอ้าง.

๓.๓ คู่สัญญาจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในสัญญาให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรานี้ ได้หรือไม่

ตอบ คู่สัญญาอาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในสัญญาให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยผิดนัดร้อยละ ๕ ต่อปีตามความในวรรคสองของมาตรา ๒๒๔ คือ “ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น” อย่างไรก็ตาม ศาลได้วางหลักไว้ว่าข้อตกลงในสัญญาที่ให้สิทธิเจ้าหนี้ปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัด มีลักษณะเป็นค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน ความเสียหายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จึงเป็นเบี้ยปรับตามมาตรา ๓๗๙ เมื่อศาลเห็นว่าสูงเกินส่วนย่อมมีอำนาจลดลงได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๘๘/๒๕๕๑)

๓.๔ เจ้าหนี้ในมูลละเมิดจะสามารถคิดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดได้ในอัตราใด และคิดอย่างไร

ตอบ มาตรา ๒๐๖ บัญญัติว่า ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด เจ้าหนี้ในมูลละเมิดจึงจะเรียกค่าสินไหมทดแทนจากลูกหนี้ผู้ทำละเมิดพร้อมดอกเบี้ยผิดนัดได้ตั้งแต่วันที่ทำการละเมิด โดยหากการทำการละเมิดนั้นเกิดก่อนวันที่พระราชกำหนดฯ ใช้บังคับ แต่ลูกหนี้ยังไม่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ครบถ้วน เจ้าหนี้ในมูลละเมิดจึงอาจเรียกดอกเบี้ยผิดนัดในค่าสินไหมทดแทนนั้นได้ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ตั้งแต่วันที่มีการทำการละเมิดถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔ และเรียกได้ในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

๓.๕ เจ้าหนี้จะคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยระหว่างเวลาผิดนัด และพิสูจน์ค่าเสียหายอื่นได้หรือไม่

ตอบ การคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยระหว่างเวลาผิดนัด และการพิสูจน์ค่าเสียหายอื่นของเจ้าหนี้ เป็นไปตามหลักการเดิมของมาตรา ๒๒๔ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือห้ามมิให้เจ้าหนี้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยระหว่างเวลาผิดนัด แต่เจ้าหนี้สามารถพิสูจน์ค่าเสียหายอื่นจากการผิดนัดของลูกหนี้ได้

๓.๖ หากบทบัญญัติในกฎหมายอื่นกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดไว้แตกต่างไปจากอัตราดอกเบี้ยในมาตรานี้ จะใช้อัตราดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราใด

ตอบ หากมีกฎหมายเฉพาะกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในกรณีใดให้แตกต่างไปจากอัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรา ๒๒๔ นี้ ก็ให้ใช้อัตราที่กำหนดไว้โดยเฉพาะนั้น เช่น ในกรณีของอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่เจ้าหนี้ต้องเสียให้แก่ลูกหนี้ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดให้นายจ้างเสียดอกเบี้ยให้แก่ลูกจ้างในระหว่างเวลาผิดนัดที่ร้อยละ ๑๕ ต่อปี^๓

๓.๗ อัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ใช้บังคับตั้งแต่เมื่อใด

ตอบ มาตรา ๗ แห่งพระราชกำหนดฯ กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัด

^๓ เพิ่งอ้าง.

ที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยผิดนัดในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ ฉะนั้น ในสัญญาที่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดไว้โดยเฉพาะที่คู่สัญญาได้ทำขึ้นก่อนวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ อาจจึงคิดดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราเดิมที่ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี มาได้ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔ และตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป อัตราดอกเบี้ยผิดนัดในสัญญาดังกล่าวจะลดลงเหลือในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชกำหนดฯ จะไม่กระทบกระเทือนถึงคดีที่มีการยื่นฟ้องและศาลมีคำพิพากษาไปแล้วก่อนวันที่พระราชกำหนดฯ ใช้บังคับ ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยผิดนัดเดิมและวิธีการคำนวณดอกเบี้ยตามที่ระบุในคำพิพากษาเป็นหนี้ตามคำพิพากษาที่บังคับคดีได้ต่อไป อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี หากคดีนั้นยังไม่ถึงที่สุด ลูกหนี้ตามคำพิพากษาอาจใช้สิทธิ อุทธรณ์ฎีกา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายใหม่ได้^๔

ตัวอย่าง

(๑) นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ ครบกำหนดใช้คืนในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในสัญญาไว้ เมื่อครบกำหนดสัญญา นาย ก. ไม่ได้ใช้เงินคืนให้แก่ นาย ข. นาย ก. จึงตกเป็นผู้ผิดนัด มีหน้าที่ต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัดตามกฎหมาย เมื่อนาย ก. ใช้เงินคืน ให้ นาย ข. ในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ อัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ นาย ข. อาจเรียกจากนาย ก. จึงแบ่งได้เป็น ๒ ช่วง ช่วงที่หนึ่ง ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔ นาย ข. อาจเรียกดอกเบี้ยผิดนัดได้ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี และช่วงที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ นาย ข. อาจเรียกดอกเบี้ยผิดนัดได้ในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี

(๒) นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ ครบกำหนดใช้คืนในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ต่อมา นาย ก. ไม่ชำระหนี้ดังกล่าวให้ นาย ข. นาย ข. จึงฟ้องคดีต่อศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๔ ให้ นาย ก. ชำระหนี้ให้ นาย ข. เช่นนี้ อัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามคำพิพากษาที่จะมีการบังคับคดีต่อทรัพย์สินของ ก. จึงคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราเดิมที่ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๕ ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ

๔. มาตรา ๒๒๔/๑ ที่เพิ่มโดยพระราชกำหนดฯ และบทเฉพาะกาล

๔.๑ มาตรา ๒๒๔/๑ มีวัตถุประสงค์อย่างไร และใช้บังคับกับนิติกรรมประเภทใดบ้าง

ตอบ มาตรา ๒๒๔/๑ ที่เพิ่มโดยพระราชกำหนดฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดในหนี้เงินที่ลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระเป็นงวดมีความชัดเจนและเป็นธรรมยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด ให้คิดดอกเบี้ยผิดนัดได้เฉพาะจาก

^๔ เฟิงอ้าง.

ต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดเท่านั้น โดยเจ้าหนี้ไม่อาจเรียกดอกเบี้ยผิดนัดจากต้นเงินที่ยังคงค้างชำระทั้งหมดตามที่มีการกำหนดไว้ในสัญญาบางประเภทได้

ตัวอย่าง

นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาท โดยตกลงกันว่า นาย ก. จะชำระเงินคืนให้นาย ข. เดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท รวมจำนวน ๑๒ งวด กำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ร้อยละ ๑๐ ต่อปี และมีข้อตกลงเพิ่มเติมว่าหากนาย ก. ผิดนัดชำระหนี้ในงวดใดให้นาย ข. สามารถคิดดอกเบี้ยผิดนัดในงวดนั้นจากต้นเงินที่ยังคงค้างชำระทั้งหมด หาก นาย ก. ผ่อนชำระหนี้ดังกล่าวไปแล้ว ๔ งวด เมื่อถึงงวดที่ ๕ นาย ก. ไม่อาจชำระหนี้ได้จึงตกเป็นผู้ผิดนัด ซึ่งก่อนที่จะมีประกาศใช้พระราชกำหนดฯ นาย ข. จะสามารถคำนวณจำนวนดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ ๕ จากเงินต้นที่เหลือทั้งหมด คือ ๘๐,๐๐๐ บาทได้ หากแต่เมื่อมีการประกาศใช้พระราชกำหนดฯ แล้ว นาย ข. จะสามารถคำนวณจำนวนดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ ๕ ได้จากต้นเงินของงวดที่นาย ข. ผิดนัดแล้ว คือ ๑๐,๐๐๐ บาทเท่านั้น

๔.๒ ถ้าในสัญญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีข้อตกลงให้เจ้าหนี้สามารถคิดดอกเบี้ยระหว่างเวลาผิดนัดได้จากต้นเงินที่เหลือทั้งหมด ซึ่งขัดกับมาตรา ๒๒๔/๑ นี้ จะมีผลอย่างไร

ตอบ วรรคสองของมาตรา ๒๒๔/๑ กำหนดว่า “ข้อตกลงใดขัดกับความในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ” ดังนี้ ข้อตกลงในสัญญาที่ใช้ในบังคับอยู่ในปัจจุบัน ที่กำหนดให้เจ้าหนี้สามารถคิดดอกเบี้ยผิดนัดในแต่ละงวดจากต้นเงินที่ยังคงค้างชำระทั้งหมด จึงตกเป็นโมฆะ แต่ทั้งนี้ความเป็นโมฆะนั้นมีผลเพียงเฉพาะในส่วนของข้อตกลงดังกล่าวเท่านั้น ข้อตกลงส่วนอื่น ๆ ในสัญญารวมทั้งอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่กำหนดไว้ ยังคงสามารถบังคับใช้ได้ต่อไป

๔.๓ หากเจ้าหนี้ไม่ประสงค์จะให้ลูกหนี้ที่ผิดนัดผ่อนชำระหนี้ที่ค้างชำระอยู่ต่อไป จะร้องขอต่อศาลให้บังคับให้ชำระหนี้ที่ค้างอยู่ทั้งสิ้นได้หรือไม่

ตอบ ได้ มาตรา ๒๒๔/๑ ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิในการเลิกสัญญา และร้องขอต่อศาลให้บังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ที่ค้างอยู่ทั้งสิ้นตามมาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๑๓ และมาตรา ๓๘๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (acceleration) และข้อตกลงที่ว่าหากลูกหนี้ผิดนัดงวดใดงวดหนึ่ง เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้ที่ค้างอยู่ทั้งหมด จึงไม่ขัดกับมาตรา ๒๒๔/๑ และไม่ถือเป็นกรณีที่ลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระเป็นงวดอีก^๕

๔.๔ เจ้าหนี้ที่เป็นผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๒๔/๑ นี้หรือไม่ และอย่างไร

ตอบ เจ้าหนี้ที่เป็นผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๒๔/๑ นี้ พร้อมทั้งมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง คือ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การผิดนัดชำระหนี้

^๕ เฟิงอ้าง.

และการตัดชำระหนี้ โดยผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้ขอบเขตการบังคับใช้ประกาศดังกล่าว มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์สำคัญอีก ๒ เรื่อง คือ (๑) สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิมนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้นจากอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่เรียกเก็บจริงในสัญญาได้ไม่เกินร้อยละ ๓ ต่อปี และ (๒) ต้องตัดชำระหนี้ตามลำดับที่กำหนด โดยตัดค่าธรรมเนียมดอกเบี้ย และเงินต้นของงวดที่ค้างชำระนานที่สุดก่อน แล้วจึงตัดชำระหนี้ยอดหนี้ที่ค้างชำระนานรองลงมาตามลำดับ

๔.๕ เจ้าหนี้ที่ประกอบธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์จะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๒๔/๑ นี้หรือไม่ และอย่างไร

ตอบ เจ้าหนี้ที่ประกอบธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๒๔/๑ นี้ พร้อมทั้งมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้วย เนื่องจากมาตรา ๒๒๔/๑ ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดในประกาศฯ แต่อย่างใด อนึ่ง ในกรณีของสัญญาเช่าซื้อที่เจ้าหนี้กำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญาในลักษณะที่เป็นอัตราคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ต้นเงินที่เจ้าหนี้นำมาใช้คิดดอกเบี้ยผิมนัดในแต่ละงวด อาจรวมถึงจำนวนดอกเบี้ยล่วงหน้าที่เจ้าหนี้คำนวณรวมไว้ในราคาเช่าซื้อแต่ละงวดได้ เนื่องจากดอกเบี้ยที่คำนวณไว้แล้วล่วงหน้ามีลักษณะเป็นค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์สินที่ผ่อนชำระ จึงอาจถือรวมเป็นเงินต้นที่สามารถคิดดอกเบี้ยผิมนัดได้โดยไม่ถือว่าเป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๘๔/๒๕๕๖)

๔.๖ ข้อกำหนดวิธีการคิดดอกเบี้ยผิมนัดในหนี้เงินที่ลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระเป็นงวดตามมาตรา ๒๒๔/๑ นี้ ใช้บังคับตั้งแต่เมื่อใด และอย่างไร

ตอบ มาตรา ๘ แห่งพระราชกำหนดฯ กำหนดให้บทบัญญัติตามมาตรา ๒๒๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้รับการแก้ไขโดยพระราชกำหนดฯ นี้ ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิมนัดในงวดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดฯ นี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยผิมนัดในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดฯ นี้ใช้บังคับ ดังนี้ แม้ว่าคู่สัญญาจะทำสัญญาก่อนวันที่พระราชกำหนดฯ นี้ใช้บังคับ หากลูกหนี้ผิมนัดชำระหนี้ในงวดที่ถึงกำหนดชำระหลังวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ เจ้าหนี้ก็จะสามารถคิดดอกเบี้ยผิมนัดในงวดนั้นได้เฉพาะจากต้นเงินในงวดนั้นเท่านั้น ไม่สามารถคิดจากต้นเงินที่ยังคงค้างชำระทั้งหมดได้อีกต่อไป แต่ทั้งนี้สำหรับงวดที่ลูกหนี้ผิมนัดก่อนวันที่พระราชกำหนดฯ นี้ใช้บังคับ เจ้าหนี้ยังอาจใช้วิธีการคิดดอกเบี้ยตามเดิมได้